

SAMMANHÅLLNING

I GLESARE led och på färre platser än i fjol demonstrerade det svenska folket på årets första maj för nationell sammanhållning. Sannolikt får samlingstankens förankring i folkdjupet ej mätas efter demonstranternas tal. Det ligger knappast för svensken att marschera och manifesteras, allra minst i blåsväder. Skulle dock, mot all förmodan, samlingstanken verkligen ha förlorat i styrka, vore det ingenting mindre än en riksoförd.

På denna plats antyddes i förra häftet krigets oberäkneliga gång och de ständigt nya risker, som en neutral stat löper att indras i stridszonen. April har varit den kanske nyckfullaste av alla krigsmånader. Sedan sist ha tyskarna både igångsatt och slutfört sin väntade aktion mot Jugoslavien och Grekland. Det oförberedda Jugoslavien brast samman inför den tyska maskinarméns blixtsnabba framstöt; sydslavernas stora territorium styckas nu som bäst. Grekland kämpade segt till det bittra slutet, höljande sig mitt i nederlaget med ovansklig ära. Englands hjälp var än en gång otillräcklig, men dock tillräckligt stor för att länsa försvarskrafterna i Libyen och därigenom underlätta tyskarnas djärva återtagande av det stora område, varifrån Wavell drev bort italienerna. England har fortsatt rensningen av Abessinien men i stället i Iraks nya regering fått en oväntad och farlig fiende. Det tyska trycket koncentreras nu på Turkiet och Spanien, och Englands Medelhavsvälde är i fara. I öster synes Sovjetunionen föredra en alltmer passivt avvaktande hållning, trots att tyskarna genom ockupationen av grekiska öar inkräktat på Rysslands gamla intressen i Dardanellersundet. Krigets tyngdpunkt kan återigen förflyttas västerut och »slaget om Atlanten» bli avgörande. Tysklands vinster i sydöst få vägas mot dess ohägn av att U. S. A. i ständigt växande grad ställa sina resurser till Englands förfogande och därigenom steg för steg driva hän mot kriget.

Om man hävdar, att svensk sammanhållning nu om någonsin är av nöden, inlägger man givetvis däri inte den själlösa betydelsen, att sammanhållningen skall gälla quand même och för vilka okända mål som helst. Men man slår fast, att sammanhållning nu, sedan kriget skärpts och intet europeiskt område kan vara säkert, är vårt starkaste och kanske enda vapen. Att några högljudda men troligen fåtaliga grupper mäلت sig ut ur sammanhållningen är beklagligt men kan ej hjälpas; det synes hart när oundvikligt

Sammanhållning

att det överallt, där en övermäktig stat tränger på, finnas klickar, som hälsa inkräktarna med öppna armar. Så mycket större skäl ha de, som känna och tänka svenskt och ingenting annat än svenskt, att sluta sig dikt samman. Det danska folkets ordkarga sammanhållning efter 9 april är i sin art ett lärorikt exempel.

Sammanhållningens idé förkroppsligas av samlingsregeringen. Idén är dock nu något ännu väsentligare än de män, som i denna stormiga tid med starkare eller svagare meriter äro våra navigatörer. Och samlingen avser blott de stora, nationella livsfrågorna. Det måste hälsas med glädje, att krisen i sockerfrågan löstes utan att en stor del av bondeklassen undandrog sig samlingsregeringens ansvar. Sammanhållningen uppfordrar alla till självdisciplin eller till den stramare livsföring, som utrikesministern i sitt radiotal anbefallde. Dyrtdidsstegringar, reduceringen av kompensationen, missväxt, ransoneringar, arbetslöshet, ojämna inkallelser, det växande skattetrycket, intrånget på vissa som oförytterliga betraktade mänskliga fri- och rättigheter och annat ha tärt på det svenska folkets nervkraft. Det vore förblindat att misskänna de svårigheter, varmed många människor ha fått att kämpa. Statsmakterna ställas inför allt bekymmersammare problem att lösa. Det fordras icke minst, att regeringen tveklöst fullföljer sin politik i sockerfrågan; att hävda samhällsintressets supremati över klass- och egenintresset. Men vilka resurser regeringen än har att leda opinionen, mäktar den ej mycket, om inte folket i alla dess lager av egen kraft mobiliserar nya fonder av samhällsanda. De, som i dessa tider ockra på missnöjet och göra korttidsaffärer i splittring, ådraga sig ett ansvar drygare än någonsin. De kunna icke råda över verkningarna av sina gärningar, som därför stå folkförrädet skrämmande nära.

Men det erfordras ej blott att den svenska sammanhållningen stålsättes. I nuvarande läge fordras det också, att den nordiska sammanhållningen vidgas, så långt Nordens stater åtnjuta handlingsfrihet. Den sista tidens irriterade svenska och finländska presspolemik har avslöjat vissa dissonanser i den allmänna opinionens inställning i de båda länderna. Den frågan tränger sig på, om Sveriges och Finlands regeringar i dessa dagar se principiellt lika på problemet om Nordens frihet. Kommer den ena staten att handla på ett sätt och den andra på ett annat, om någon stormakt framställer krav? Man vill in i det längsta hoppas, att bägge folken dragit gemensamma lärdomar ur det nyligen förflutna.